

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport

Številka: 060-08-13/2021/5
Ljubljana, 7. 9. 2021

Predlog

ZAPISNIK

42. seje Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport, ki je bila v ponedeljek, 6. 9. 2021, v sejni sobi 212/II, Šubičeva 4, Ljubljana.

Seja se je začela ob 12.30 in končala ob 13.35.

Prisotni:

- predsednik: Branimir Štrukelj
- člani: Dejan Crnek, Rajko Fajt, dr. Matjaž Gams, dr. Branka Kalenič Ramšak, Janoš Kern, Bojan Režun, mag. Miroslav Ribič in Matjaž Švagan.

Odstoten: Tone Horvat.

Ostali prisotni: Matej T. Vatovec (poslanec Državnega zbora), Nataša Poročnik (MNZ), dr. Mihaela Koletnik in Jože Furman (Rektorska konferenca Slovenije), Andrej Pirjevec in Marko Ruperčič (ŠOS).

Predlog dnevnega reda:

1. Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o tujcih (ZTuj-2G) – skrajšani postopek, EPA 2041-VIII*
 - Gradivo: Predlog zakona o dopolnitvi Zakona o tujcih (ZTuj-2G) – skrajšani postopek, EPA 2041-VIII in mnenje Vlade.

Dnevni red je bil sprejet soglasno.

*Kot zainteresirana komisija je točko dnevnega reda obravnavala skupaj s Komisijo za državno ureditev.

AD 1)

Komisija je obravnavala Predlog Zakona o dopolnitvi Zakona o tujcih (ZTuj-2G), skrajšani postopek, EPA 2041 – VIII, ki ga je v obravnavo predlagala skupina poslank in poslancev.

Aprila 2021 je bila na predlog Vlade sprejeta novela Zakona o tujcih (ZTuj-2), ki je posegla v številne odločbe o tujcih, med drugim v izobraževanje tujcev v Republiki Sloveniji. Predlagatelj ocenjuje, da je sprejeta novela bistveno poslabšala položaj študentov tretjih držav. Pred novelo je ureditev omogočala, da zahtevana sredstva za preživljanje, študentje tretjih držav izkazujejo s pisno izjavo staršev oziroma zakonitih zastopnikov, ki so jih dolžni preživljati. Sedaj pa morajo študentje že pred začetkom študija izkazati obstoj celotnih sredstev za življenje, in sicer v višini približno 4.800 evrov. Predlagatelj izpostavlja, da je izkazovanje slednjega zneska za mnoge študente tretjih držav velika ovira, posledično pa novela zapira vrata za študente tretjih držav in posega v pravice tistih, ki so v slovenske izobraževalne ustanove že vpisani in bodo zaradi novele primorani iskati dodatne finančna sredstva ali zaključiti študijsko pot v Sloveniji. Predlagatelj je opozoril, da je zaskrbljenost glede škodljivih posledic novele izrazilo več organizacij s področja akademske skupnosti, fakultet in profesorjev, pri čemer opozarjajo tudi na ključni pomen mednarodnega sodelovanja in prisotnosti tujcev za slovenski visokošolski sistem, torej načela internacionalizacije. Namen predloga zakona je zato ponovna vzpostavitev ureditve, ki je veljala pred sedaj veljavnim zakonom in odprava škodljivih posledic veljavnega zakona, ki spreminja način dokazovanja zadostnih sredstev za preživljanje za študente tretjih držav.

Komisiji sta se seznanili s stališčem Vlade, ki predloga zakona ne podpira. Predstavnica Ministrstva za notranje zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) je pojasnila, da se je z veljavnim zakonom v slovenski pravni sistem prenesla direktiva Evropske unije, pri čemer je posegla v obstoječo ureditev za izdajo dovoljenja za bivanje za tuje študente in raziskovalce. Predstavnica ministrstva je pojasnila, da zakon ne zastruje pogojev za pridobitev dovoljenja za bivanje, pač pa se je spremenil le način izkazovanja izpolnjevanja pogojev, na primer tuji študent lahko sredstva za preživljanje med drugim dokazuje z listinskimi dokazi, ne pa več s pisno izjavo staršev. Opozorila je, da novela zakona ne zahteva, da mora imeti tuji študent na bančnem računu že pred začetkom študija sredstva v celotnem znesku zahtevanih sredstev za preživljanje, ampak to velja le, če si je tuji študent tak način dokazovanja izbral sam. Prav tako novela zakona ne uvaja različne obravnave tujih študentov iz tretjih držav in držav EU, saj ti dve skupini urejata dve različni direktivi EU. Ker je prišlo do različnih interpretacij te določbe, je predstavnica pojasnila, da je ministrstvo pripravilo dodatno usmeritev za upravne enote. Poudarila je, da dovoljenje za prebivanje iz naslova izobraževanja ne ureja zgolj položaja študentov, temveč velja za vse tujce, ki so sprejeti v izobraževalne ustanove, torej tudi za namen osnovnošolskega, srednjega in poklicnega izobraževanja.

Komisiji sta se seznanili s stališčem Rektorske konference Slovenije, ki predlog zakona podpira. Kot nesprejemljivo ocenjuje, da zakonodaja prizadene tuje študente, ki so že vključeni v študijski proces v Republiki Sloveniji. Predstavnica rektorske konference je izpostavila, da gre večinoma za študente iz držav bivše Jugoslavije, ki prihajajo iz družin s šibkejšim socialnim položajem in katerih položaj je pandemija COVID-19 še dodatno poslabšala. Pri tem je izrazila tudi dvom, da imajo vsi starši slovenskih študentov možnost dokazati obstoj denarnih sredstev v višini približno 4.800 evrov. Rektorska konferenca izpostavlja tudi načelo in pomen internacionalizacije in zastavljeni cilj vpisa 11% tujih študentov v izobraževalne programe v Sloveniji.

Komisiji sta se seznanili tudi s stališčem Študentske organizacije Slovenije (v nadaljevanju: ŠOS), ki predlog zakona podpira. V organizaciji poudarjajo, da zakonska sprememba pogojev za pridobitev dovoljenja za bivanje za tuje študente, ki trenutno velja, ne upošteva dejanskega ekonomskega stanja ne le tujih, temveč tudi slovenskih študentov. Izpostavljajo težavo, da so sredstva, s katerimi razpolagajo starši tujih študentov iz držav bivše Jugoslavije velikokrat nižja od povprečnega zaslužka študentov iz naslova študentskega dela (okrog 300 EUR v Sloveniji). Kot mnogi slovenski študentje se tudi tuji želijo preživljati s študentskim delom, zaradi narave le-tega pa dokazovanje sredstev ni možno. Sprememba ureditve po veljavnem zakonu tuje študente enači z ostalimi prosilci za dovoljenja za bivanje, čeprav je njihov položaj bistveno drugačen od položaja npr. delavcev. V ŠOS so prepričani, da tuji študentje bogatijo študijski proces, doprinesejo k slovenskem gospodarstvu in družbi, veljavna sprememba pa slabi dolgoletna prizadevanja slovenskih univerz za pridobivanje tujih študentov za namen internacionalizacije.

Komisija podpira predlog zakona, s katerim se odpravlja zaostritev pogojev za vpis študentov tretjih držav, večinoma iz nekdanjih jugoslovanskih republikah, zaradi novega načina dokazovanja zadostnih sredstev za preživljanje v času študija oziroma prebivanja v državi. Pri tem izpostavlja vprašanje, ali obstajajo kakršnekoli raziskave in prakse glede zlorab pisnih izjav staršev študentov iz tretjih držav, ki jih navaja Vlada v svojem stališču, oziroma kaj je vodilo Vlado k zaostrovanju načina za dokazovanje zadostnih sredstev, saj besedilo Direktive (EU) 2016/801 iz leta 2016 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene raziskovanja, študija, opravljanja pripravništva, prostovoljskega dela, programov izmenjave učencev ali izobraževalnih projektov in dela varušk au pair k temu Slovenijo neposredno ne zavezuje. Z namenom boljšega razumevanja omenjene direktive je komisija izpostavila nekatere poudarke iz omenjenega dokumenta. Med drugim direktiva pravi, da je priseljevanje iz držav zunaj EU eden od virov visoko usposobljene delovne sile, čedalje več pa je povpraševanja zlasti po študentih in raziskovalcih. Ti imajo pomembno vlogo pri oblikovanju človeškega kapitala in pri zagotavljanju pametne, trajnostne in vključujoče rasti ter tako prispevajo k doseganju ciljev strategije Evropa 2020. Za promoviranje celotne Evrope kot svetovnega centra odličnosti za študij in usposabljanje bi bilo zato treba izboljšati in poenostaviti pogoje za vstop in prebivanje tistih, ki želijo priti v EU za te namene. Direktiva tudi dovoljuje, da so zadostna sredstva lahko različna za posamezne kategorije državljanov tretjih držav, torej, da je drugačna obravnava študentov iz tretjih držav, ker gre za posebno kategorijo tujih državljanov. Pravi tudi, da bi bilo treba prošnje pri odobrenih raziskovalnih organizacijah ali visokošolskih zavodih poenostaviti, pospešiti pa bi morale vstop državljanov tretjih držav, ki prihajajo v EU za namen raziskovanja ali študija. Komisija je k temu dodala, da je mobilnost študentov pomemben del internacionalizacije, ki je eden od stebrov bolonjskega študija - Slovenija je k Bolonjski deklaraciji pristopila leta 1999. Obenem mobilnost študentov, ki so tudi visoko motivirani za študij, prispeva k dvigu kakovosti visokošolskega izobraževanja in raziskovanja, prispeva k ugledu univerz in posledično omogoča razvoj države. Slovenija potrebuje kakovostne kadre, ki prihajajo na študij v Slovenijo, ker bogatijo študijsko okolje, z nadaljevanjem bivanja v državi pa s pridobljenim znanjem prispevajo k razvoju družbe; ob vrnitvi v matično državo pa njihov prispevek k razvoju v domači državi omogoča tudi krepitev meddržavnega sodelovanja v regiji.

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport ocenjuje, da veljavni zakon z zaostrovanjem pogojev za pridobitev dovoljenja za bivanje in posledično za vpis študentov iz tretjih držav na slovenske visokošolske zavode posega v internacionalizacijo visokošolskega izobraževanja in v bistvo univerze oz. sistem visokošolskega izobraževanja in raziskovanja ter posledično škodi interesom slovenske države. Poleg tega Slovenija z zaostrovanjem pogojev tujim državljanom negira svoja lastna prizadevanja za promocijo slovenskega jezika, ki se ga poučuje na 59 univerzah v svetu in je tudi pomemben dejavnik internacionalizacije slovenskega visokega šolstva. Kot povsem nesprejemljivo je komisija ocenila tudi dejstvo, da Ministrstvo za izobraževanje in znanost v postopku sprejemanja veljavnega zakona nanj ni imelo nobenih pripomb.

Komisija za kulturo, znanost, šolstvo in šport je še spomnila, da Slovenija kot trenutno predsedujoča Svetu EU organizira vrh EU–Zahodni Balkan v podporo ambiciozni in proaktivni politiki tako EU kot regije s posebno pozornostjo na vključevanju predstavnikov držav regije v aktivnosti z namenom krepitev dialoga ter nadaljevanje dobrega sodelovanja na področju raziskav in inovacij ter okrepitev dialoga in konkretnih pobud ter programov na področju mladih in izobraževanja. Komisija to ocenjuje kot klasičen primer nekonsistentnosti slovenske visokošolske politike, saj njene strateške usmeritve in politike nimajo ustrezne implementacije v notranjem pravnem redu.

Komisija za državno ureditev je ocenila, da veljavni zakon ustrezno ureja pogoje glede zadostnih sredstev za preživljanje v času študija oziroma prebivanja v Sloveniji in da je dovolj možnosti, kot so opredeljene v veljavnem zakonu, s katerimi študenti tretjih držav lahko izkazujejo, da imajo pogoje za bivanje v Sloveniji. Opozorjeno je bilo, da morajo imeti tudi naši študenti pri študiju v tujini določene dohodke oziroma zagotovljen vir za preživljanje v času študija. Dovoljenje za prebivanje iz naslova izobraževanja ne ureja zgolj položaja študentov, temveč velja za vse tujce, ki so sprejeti v izobraževalne ustanove, torej tudi za namen osnovnošolskega, srednjega in poklicnega izobraževanja in pri tem je treba imeti v mislih tudi primere, ko je treba urejati težave z neporavnanimi finančnimi obveznostmi. Komisija za državno ureditev meni, da ukrepi v veljavni zakonodaji niso tako rigorozni, da bi onemogočali študij študentom iz tretjih držav pri nas in zato predloga zakona ni podprla.

Na podlagi razprave, v kateri so poleg vabljenih sodelovali državni svetniki in člani komisije Rajko Fajt, dr. Matjaž Gams, dr. Branka Kalenič Ramšak in Branimir Štrukelj, **JE** komisija sprejela (8 ZA, 1 PROTI) naslednji **s k l e p**:

- **Komisija podpira predlog zakona.**

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Rajko Fajt.

Sekretarka
mag. Damijana Zelnik, l.r.

Predsednik
Branimir Štrukelj, l.r.